

Inserati se sprejemajo in velja tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo

Naročnino prejema opravništvo administracije in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu črna št. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

 Prihodnja številka „Slovenca“ izide zarad praznika še le v četrtek 22. marca.

Ločitev cerkve in države.

(Konec).

Faktično države niso več katoliške, če se tudi tako imenujejo, se ve da z malimi izjemami; v tem primerljivi, ker je v resnici tako, je morda taka ločitev boljša in primernejša za cerkev. Vedno je boljja faktično prosta cerkev, če je tudi ne priznava kot edino božjo država, kot imenom neodvisna, v resnici pa v birokratizmu vključena cerkev. Da, še tembolj pokaže se jakost, veljava in božja moč cerkvena ondi, kjer je ne podpira država, pa je tudi ne vežejo malenkostni ozirni in sitne postavice in paragrafi. Taka ločitev toraj se mora sicer zavreči v principu, a po okoliščinah v djanstvu sme se pripustiti in je tudi vgodna vsestranskemu razvitku svete cerkve.

Toda tudi ta ločitev ni ona, po kateri hrepeni liberalizem; vsaj ta mu je bolj nevarna, kakor pa koristna; vsaj tu imela bi cerkev priložnost pokazati svojo vrednost in večno veljavo tudi brez vse človeške pomoči. Ločitev, katero zahteva liberalizem je ona, katero more pripuščati sedanja ali liberalna država, osvobodjena Boga in vsake čeznaravne spona. Kaj more biti materialistični državi cerkev? Goljufija, brez vse pravne vednosti za sedanji visokoomikani čas, potrebna pa sestavi, da se brzda ljudstvo, katero naj služi vžitku vladajočih. Ločitev cerkve in države toraj ni družega, kakor vničenje cerkve, kakor pogin vere. Ona je popolno raztrganje vseh vezi med cerkvijo in državo, je raztrganje človeštva in krščanstva, naravnega od čeznaravnega, eman-

cipacija uma od Boga in njegove volje; je to za državo, kar je brezverstvo za posameznega. Zoper to ločitev moramo seveda napeti vse svoje moči; kajti ž njo zaznamovan bi bil propad krščanstva. Kar sem dozdej opomnil sploh v vseh člankih zoper moderno državo, velja isto tako zoper ločitev cerkve in države v tem smislu. Tu le nekoliko razlogov in posledic!

Kaj bi bil nasledek te ločitve?

Raztrganje človeške družbe. Primerjali so, in tudi v nekterem oziru prav, cerkev in državo z dušo in telesom. Nasledek ločitve cerkve in države bil bi enak, kakor ločitev duše in telesa, namreč vničenje človeške družbe, ko bi bila seveda vesoljna in popolna, kar pa vsled Kristusove obljube ni mogoče. Človeška družba ni gmotna ali materialna gruča, ampak pravna ali moralna skupščina, zvezana po enakosti organizma, pa tudi namena. Kakor ste potrebne obe oblasti, tako potrebna je njuna zveza. Saj že v človeškem telesu ni nobena moč, noben organ popolno ločen od drugih, vsak ima svoj poseben posel, a vendar v zvezi z drugim le more delovati od drugih; čisto osamljen moral bi zamreti. Popolna ločitev je hvala Bogu! nemogoča. A gorje tudi le tistemu delu, kjer bi se v resnici storila! Moral bi zamreti, vničeno bilo bi njegovo bitje.

Potem, koliko bi oslabil tudi taka ločitev, ko bi tudi ne bila popolna (kar tu izključujemo, ker ni mogoče), obe moči, ki ste poklicani delati v edinosti. „Sloga jači“ velja tudi tu tembolj, ker je Kristus tako vredil razmere, da vrhunec vpliva na človeštvo, morete doseči obe družbi le v slogi, ako podpirate ena drugo. Vsaj sem že pri namenu države rekel, da je namen njen posredno isti,

kakor neposredni cerkveni. K obojnemu namenu morate zedinjeni delovati obe moči.

Daljni nasledek bil bi vedni boj med obema; ravno ker imate en namen, ene ude, ker ste obe na svetu in vidni, dotikate se in taki dotiki bi bili vedni povod k prepiru in vojski. Kolika nesreča pa je vsaki boj, ni treba dokazovati; kako poguben bil bi še nepretrgani boj dveh moči, obeh tako mogočnih, tako potrebnih, tako važnih. Vsaj že cerkveni boj v posamnih deželah toliko škodi, kaj še le, ko bi bil splošen!

To je ločitev cerkve in države, kakor si jo misli liberalizem. To je „prosta cerkev v prosti državi.“ Lepa taka prostost! Mi se zahvalujemo za tak dar in truditi se hočemo, da se nikdar ne vresniči, kolikor je v naših močeh. Sploh ločitev nikjer ni dobra, ko bi tudi za njo ne bilo skrito popolno vničenje cerkve. Čudno je zato, kako more še kdo tako priprostega uma biti, da želi ločitev in da se znajdejo taki celo med katoličani, je še bolj čudno. Pokaže nam pa to potrebo, da principijelno zavračujemo ločitev, kjer bi nevarnost protila sveti cerkvi. Kar velja o zakonu, velja tudi tu; bode naj nam vodilo o nazorih in djanjih: „Kar je Bog zvezal, naj človek ne loči!“

Borin.

J. J. Strosmajer.

III.

„Slovenec“ je nedavno povedal svojim čitateljem, da so v Osieku katoliški šoli za učiteljico postavili bili židovko ali judinjo. To je zbolelo vsako katoliško srce, in vzlasti se je vžalilo škofu katoliškemu, in Josip Juraj — kaj stori? Piše na vlado, in vzmaga. Vlada

Šestnajst mescev pri Turkih vjet.

Iz sedanje turške vojske.

(Dalje.)

Iz tega duha in telo morečega životarenja me prebudi na sv. Štefana dan povelje, naj se napravim, da gremo v Serajevo. Da sem bil naglo pripravljen, lahko ugane vsak; saj nisem imel nič seboj vzeti, nič tu pustiti. Prešinilo pa me je vendar neko veselje, ko mi je bilo popustiti te gnjusne prostore in še gnjusnejšo družbo, pokrito s smradom, blatom in drugo nesnago. Nadjal sem se, da v Serajevem bo vendar bolje. Če me pa denejo ob glavo, no — bo vsaj tega življenja polnega prej nepoznanih muk, enkrat konec.

Take misli me obhajajo, ko stopim pred konak, kjer me zopet zvežejo od spred in od zad in uklenejo tako, da so mi le še noge toliko proste, da se morem počasi naprej pomikati. Ključar in čavši mi natlačijo žepe z duhanom (tabakom), nek turški trgovec, ki je prišel gledat, mi dá dva groša (turška) in neka usmiljena žena tudi en groš. Da bi mi dali tudi kaj jedi seboj, na to ni nihče mislil.

Pridruži se mi sedem srbskih trgovcev in en pop, ktere so Turki prijeli, češ, da so udje neke skrivne zarotbe zoper turško vlado, in jih poslali v Serajevo v preiskavo. Vojaško spremstvo naše je bilo 12 mož in en jus-baši. Ob enajstih dopoldne odrinemo, vsi drugi na konjih, jaz edini, ki si nisem mogel najeti konja, sem moral iti peš in sicer tako hitro, kakor konji, kar mi je bilo jako težko, ker sem bil trdo zvezan in je železje veliko tehtalo. Preko puste planine pridemo zvečer do neke „karavle“ (lesene hiše ali stražnice). Tu so bili stražniki na konjih in mi smo imeli prenočiti v tej in še v dveh drugih karavljah. V sredi veže je gorel velik ogenj, krog kterege, smo posedli. Večerjal je vsak, kar je pri sebi imel, ker za denar ni bilo nič dobiti; jaz pa ki nisem imel nič, sem s praznim želodcem zadremal pri ognju.

Drugo jutro odrinemo zarano, jaz zopet brez zajutрка, in marširamo ves dan, a ne da bi prišli memo kake vasi; le par karavlj smo našli ob potu, pri kterih se pa ni dobilo ničesar. Brez kacega počitka dospemo na večer v Petrovac, jaz sem se vsled glada in vtru-

jenja komaj po konci držal. A brez usmiljenja, brez ozira na to me zapró posebej v temno in mrzlo ječo, kjer sem zvezan in lačen, kakor sem bil, moral prenočiti, — kako, si vsak lahko misli. Lotila se me je omotica, v kateri sem bil do jutra. V tej temnici sta bila tudi dva kmetiška fanta zaprta, zakaj, nisem zvedel, ker ju nisem prašal; zagledal sem ju še le zjutraj, ko se je dan naredil. Ko se uprem, da bi se vsedel, ob komolca, mi uide lisična z drobnih in oglodanih rok; kmalu na to pride čavš, jaz mu povem, kako so mi lisične dol padle; ali čavš tega ne verjame, ampak teče urno ven in pride nazaj z debelim polenom, s kterim jame udrihati po hrbtih onih fantov tako neusmiljeno, da sta rujovela ko divja zver; mislil je namreč, da sta ona mi odprija lisične, ker nista bila zvezana tako, ko jaz. Zastonj so bile moje prošnje za-nju, trpela sta po nedolžnem za-me. Ali tudi meni ni prizanesel, tudi jaz sem jih dobil pošteno pezo, potem pa me pelje v sobo, kjer so bili trgovci z juš-bašo Fazlija. Ta mi privoli, da se nekoliko ogrejem, in osrčen po tej dobroti ga prosim, naj mi dá odvezati roke, ktere mi je

je odpustila učiteljko. Ker je stvar ta zašumela bila po vsej škofiji, je biskup jo koj oznanil, češ, na tanko povem vam, kedar bode popolnoma rešena. Pisal je škof posebej tudi na županijskega šolskega nadzornika, in ta — g. Grotić — je po daljnopisniku odgovoril višemu pastirju: „Po vladini dovolitvi sem namestil Neumanovo, po isti dovolitvi bodem jo odpustil. Prosim tedaj Vašo prevzvišenost s sinovsko vdanostjo, da se ne srdite na človeka, kateri je pospeševal in v prihodnje pospeševati hoče iz vse duše koristi naše svete rimsko-katoliške vere. Grotić.“ —

Kakor je bilo obljubljeno, tako se je tudi storilo. „Glasnik“ škofije Djakovske priobči na to tudi pismo, katero je poslal bil Josip Juraj šolskemu nadzorniku in katero se glasi takole:

„Blagorodni Gospod! Res je, jaz sem se vrlo ostro i pismeno i ustmeno izrazil proti poskušanju v šoli katoliški za učiteljko, če tudi samo začasno, namestiti ali postaviti judinjo. To je bila moja sveta dolžnost, za katero sem odgovoren onemu, kateri me je v teh škofijah postavil za glavarja, da budim, da se ljudstvo in mladež odhranjuje ali vzreja v duhu krščanskem. Tu gre za prav važno načelo, to je, gre za to, ali bodo naše ljudske šole tudi odslej ali v prihodnje obdržale svoj krščanski značaj, ali ne? Sveta vera je prva in najbolj bistvena stvar v vsaki vzreji. Ona je prvi pogoj življenja ali smrti, sreče ali propasti narodu našemu. Kdor siloma sega mu v vero, ta prav za prav deva ga ob glavo. Le po veri se človek povzdiguje sam nad sebe, more brzdati svoje strasti in poželenja, premagovati sam sebe in premenjati v novega človeka, da v slabi in poželjivi polti spolnuje tiste kreposti in izvrstnosti, ktere so edina zastava njegove javne in domače sreče. Kamo morejo ljudje celo vzobraženi dospeti brez vere, uče nas vsakdanji grozni dogodki, ktere obžalujemo. Namestiti v šoli katoliški, če tudi začasno, judinjo za učiteljko — to se v dejanji reče: sveta vera je ali popolnoma prazna (indiferentna) ali vsaj drugotna stvar (prvotna je znanost ali učenost). Hud izdajalec svojega svetega poklica bi postal škof, kateri bi mogel molčati k takemu slučaju. Jaz dokler sem v teh škofijah, paziti hočem na krščansko vzrejevanje šolske mladosti kakor na oko v glavi in kakor na duše svoje vlastno zveličanje.

Ljubi moj gospod! Dan danes pritožuje se svet, in sicer po vsi pravici, da ljudje največ živijo brez vesti in brez prepričanja; da čim dalje pomanjkuje tistih odločnih značajev, kateri dolžnosti in prepričanju svojemu na ljubev darujejo vse na svetu, naposled celo življenje svoje. Veste li, kaj je temu vzrok? Temu je poglavitni vzrok, ker se je mladež od malih nog navadila zametavati zapovedi božje ter živeti v nasprotju s sveto vero. V veri se razodeva sam Bog, da nanj in na njegovo milost naslonjeni dvigamo se više v svojem življenji in izvršujemo svoje najteže dolžnosti. Kdor se navadi zametavati Boga in prezirati njegovo sveto reč, se v istem trenutku odpove vsaki veljavi, vsaki dolžnosti, da celo lastni vesti in prepričanju svojemu. Vidite li, koliko se v odgojevanji mladine varovati moramo vsega, kar bi jo nagibati moglo k vnemarnosti v veri ali v indiferentizmu! Z vnemarnostjo v veri je neločljivo zvezana vnemarnost proti vlastni vesti in proti poštenju svojemu. Vsi veliki možje, kateri so z narodom svojim poslavlili tudi sebe, bili so možje verni ali religiozni. Kedar pa v vesti in duši človeški Bog izgubi svoj prestol, tedaj človek v sebi in v svojem življenji na božji prestol posadi nečimurnost, ošabnost in sebičnost svojo. Moj gospod! Dan danes se morda bolj kot kedaj moti svet in igra s praznimi izgovori ali frazami. Taka fraza je po moji misli tudi „nekonfesionalna šola.“ Človek je skozi in skozi nabožno ali religiozno bitje. Ni je fraze, ni ga prigovora na svetu, kateri bi mogel iz srca in vesti človeške izgnati Boga, kateri razun v nebesih, kjer mu je večno mesto, najrajši prebiva z ljubeznijo in postavo svojo v duši človeški. Ni je moči na svetu, ktera bi premenila ali pretvorila človeka v nekonfesionalno bitje. Kedar je najbistrejši rimski modrijan rekel, da ga ni društva, da ga ni ljudstva in mesta brez vere, rekel je, da ga ni človeka, da jih ni ljudi brez vere. Ko bi pri Grkih ali Rimljanih, ko bi v starem Rimu ali v Atenah bila šola v sedanjem smislu, ne bi se ta veleumnik dosti mogel načuditi, da so ljudje, kateri pravijo, da more biti šola brez vere in konfesije ali verskega spoznavanja. Šola ni gola teorija ali znanje, ampak skozi in skozi konkretna in praktična stvar s popolnoma izraženo namero, to ali ono pravilo nasledovati v mladeniškem izgojevanji. Naj krsti kdo šolo

s katerim imenom mu drago, v šolo hodi deca, ktera je pozitivno od Boga dano vero vsisala z materinskim mlekom. Vsakdanji kruh, s katerim je treba mladino torej v šoli pasti, to je resnica božja. Na šolo in na vzgojo mladeži se nanaša s posebnim načinom ono večno načelo, katero je izpregovoril on, ki nas je vstvaril in odkupil s svojo krvjo: „človek ne živi samo od vsakdanjega kruha, ampak od vsake besede, ki prihaja iz ust božjih.“ Recimo, da se gre zdaj za šolo v gornjem mestu v Osieku, kjer je ljudstvo vzlasti ali v eminentnem načinu katoliško. Stokrat naj se reče, da je šola nekonfesionalna; njo je Bog in narava, njo je volja roditeljev in cerkve zaznamnjala za šolo katoliško, in dolžnost najsvetejšo naložila vsem njenim učiteljem, da katoliški deci vsajajo v srce ljubezen in vdanost do vere katoliške. Moj gospod! Fraza kaki stvari narave nikdar ne more premeniti. Od dvojega eno: ali ta fraza „nekonfesionalna šola“ kaže, da se v šoli gornjemestni mladeži v srce vcepiti ima načelo, da je vsaka resnica, vzlasti pa resnica božja, popolnoma indiferentna stvar, na katero se nam ne v vesti ne v življenji ni treba ozirati. V tem slučaju je ta fraza pravi absurdum, proti kateremu pričuje um in srce človeško; kajti resnice iskati, njo ljubiti, za njo se goreče ponašati, njo vsekdar v življenji svojem trditi, to je del in posebna prednost človeškega bitja; to je temelj vsakemu umnemu in moralnemu napredku. Brez te prednosti človekjenja biti človek, kateri sliko in priliko (imaginem et similitudinem) božjo v sebi nosi, in ponižal bi se do živine. Ako pa fraza „nekonfesionalna šola“, po prav nespretnem načinu se ve da, hoče reči: da se v katoliško šolo v gornjem mestu Osieku prejemati imajo otroci drugih konfesij ali verstev, da te otroke gre podučevati z enako ljubeznijo in vdanostjo, da je treba vse opuščati, kar bi versko čutilo tem otrokom moglo žaliti, da je treba reč tako dobro vravnati, da deca namešana ali raznih verstev iz šole v praktično, državljansko in družinsko življenje prihaja z namero, da se med seboj ljubijo in spoštujejo, da se zaradi vere ne sovražijo in ne preganjajo: tedaj ta fraza ne kaže nič novega, kajti to so načela katoliške cerkve, te načela je cerkev tudi doslej pri nas v šolah sledila ter jih vedno bode nasledovala. Vi med drugim, dobri moj gospod! pravite v svojem včerajšnjem brzojavu

čavš zopet vklenil, da si popravim obleko. Jus-baši mi to dovoli in trgovci, ki so tu za denar dobili živeža, mi dajo nekoliko mesa in kruha, da malo okrepcam svoj popolnoma prazni želodec. Potem me v stražno sobo ženó in tako trdo zvežejo, da ne morem ne udaganiti. Zarad tega se pritožim pri jus-baši, ki mi na to sam vezi toliko zrahlja, da se morem gibati; žandarje pa ozmerja zarad tega, rekoč, da tega ni treba, ker jim tako ne morem uiti, če bi se prav v tico spremenil, saj jih je dosti. Molčé spravijo okarani grajo v žep in ženó mene naprej, češ, trgovci na konjih nas bodo kmalu došli. A to je bil le izgovor, čegar vzrok sem kmalu spoznal. Komaj namreč krenemo okoli ovinka, da nas jus-baši ne vidi, brž planejo s psokami nad-me, me jamejo suvati s puškami in neusmiljeno pretepali. Jaz trpim vse to molčé, ko pa nas jus-baši doide, mu potožim, kar se mi je zgodilo. Toda oni se mu lažejo, da sem jim hotel uiti in so me komaj vjeli. Na daljni poti so me pustili pri miru. V neki vasi se ustavimo, gremo v krčmo in tu so dali tudi meni nekaj rakije (žganja) in kruha, trgovci pa so me

tolažili s tem, da bo zdaj vsak dan bolje, ker bomo za stražo dobili bolj izobražene ljudi.

Ob večeru pridemo v Kluč, kjer mene zopet posebej zapró v hlev. Tu najdem mladega turčina, ki me z ječe v Bihaču pozna; ta brž prinese drv in zakuri, da me ni tako zeló zeblo. Zjutraj mi odpró in peljejo me h „kajmakanu“; ta, prav prijazen aga, me izprašuje marsikaj, tudi, kako pri nas ravnajo z vjetimi. Odgovarjam mu, da mnogo bolje, ko z menoj, ker imajo vsaj čedne sobe, ne trpé glada in jih tudi ne pretepajo in ne vklepajo, kakor mene. Spoznal sem, da je bolj omikan in bolj človešk, pred odhodom mi je dal tudi nekaj kruha in pečenega mesa. Tudi „žrtije“ (žandarji), ki smo jih ta dan dobili za stražo, so veliko bolje ravnali z nami; vsaj psovali in zasramovali nas niso, kakor dosedanjí. (Straža naša se je namreč na vsaki postaji menjala.) Preko velike planjave smo se pomikali mirno in priležno dalje in malo pred nočjo prišli v mesto Vačarevo. Tu so bili trgovci znani, tudi mene niso posebej, ampak s trgovci skup zaprli. Na njih prošnje mene razvežejo in vzamejo tudi lisične mi z rok; mestu tega mi

nakujejo dolgo verigo na noge, da ne bi pobegnil. To mi je bil prvi dobri večer na potu, trgovci so dobili za denar dosti jedi in pijače in tudi meni dali, da sem se dobro najedel. Ponoči sem se dobro okrepcal z mirnim spanjem.

Drugi dan smo imeli iti le kake štiri ure daleč do Jajic. Pred odhodom dobili smo tudi dober zajutrek. Ko stopimo ven, vidimo, da je ponoči precej debel sneg padel. Zato je bila pot težavna posebno za-me pešca; trpel sem mnogo po móči in mrazu. Ob treh popoldne smo bili že v Jajicu. Zapro nas sicer v zakurjeno sobo, a bilo nas je toliko v tej temnici, da sem komaj malo počenil na tla in tako sedé dremal, ker ni bilo prostora, da bi se bil vlegel. Od Jajic naprej smo imeli snega do kolena, do Travnika, kamor smo imeli priti še ta dan, pa devet ur. Jaz sem kaj težko taval za konji, ki so sami komaj sneg bredli. Zato pa tudi nismo mogli dospeti do Travnika, ampak noč nas je prehitela kake tri ure pred tem mestom pri neki karavliji, kjer v majhnem prostoru zopet nismo mogli ležati, ampak le drug na drugu naslonjeni predremali smo noč. (Konec sledi.)

iz Slatine, da ljubite cerkev katoliško in njene resnice; in da ste pripravljeni po svojem stanu jih pospeševati. Meni je ta vaša izpoved mila in draga. Bog vas naj potrjuje v tej vaši nameri. V tem ravnanji našli bote i mene i vse duhovstvo z vami v soglasji, da z zedinjenimi močmi privadimo mladež našo, da se od mladih nog nauči ljubiti in poštovati resnico božjo, pak da se ravno po tem nauči tudi med svetom in v prihodnjem svojem stanu spoštovati vsako resnico in pravico sebi v prid ter narodu svojemu na korist in v slavo.

V Djakovu dne 5. svečana 1877.

Politični pregled.

V Ljubljani, 16. marca.

Avstrijske dežele.

V ogerskem zboru je Tisza odgovoril na interpelacijo Politovo o avstrijski politiki gledé zadev na Turškem. Namea vladin, pravi, je bil ohraniti mir in odvrniti vse, kar bi koristim avstrijsko-ogerske države nasprotovalo, in to je tudi dosegla. Gledé vnanje politike odgovarja, da si je vlada prizadevala ravnati v soglasju z drugimi državami, da je pa tudi izboljšanje žalostnega stanja kristjanov na Turškem imela pred očmi, kakor priča spomenica grofa Andrassyja od 30. dec. 1875. Kar se tiče demonstracij ogerskih dijakov, odgovarja, da demonstracije posamnih vladini politiki ne morejo škodovati; vnanjo politiko določujejo postavodajalni zbori, ne pa vseučilišniki. Vnanji časniki so te demonstracije tako tolmačili, kakor da bi bil narod madjarski neobčutljiv za trpljenje turških kristjanov. Želel bi bil, da bi bili snovatelji onih demonstracij premislili, da so ljudje, ki hočejo pri vsaki priliki Oggerski škodovati, vendar pa mora reči, da ni nobenega vzroka, da bi bile omenjene demonstracije žalile slovanske državljane ogerske, ker ga na Madjarskem ni takega prijatelja Turkov, da bi želel še daljše zatiranje turških kristijanov in ne hotel marveč, da se njihovo stanje izboljša. Ta načela bodo tudi odslej naprej vodila vnanjo politiko avstrijsko. Dr. Polit je na to ministru odgovoril, da mu je v tolažbo, da se vlada avstrijska drži tricesarske zveze; grajati pa mora, da vnanje ministerstvo vladi turški ni pojasnilo pravega pomena omenjenih demonstracij. Tisza ugovarja, da vnanja vlada je vladi turški naznanila, da ta demonstracija nima vradnega pomena; kar so pa dijaki z velikim vezirjem in turškimi paši govorili, tega on ne ve. Če Politu ravnanje turške vlade ni všeč, naj gre tje in naj njo interpelira. Zbornica je odvor ministrov vzela na znanje.

Vnanje države.

Turški minister vnanjih zadev je avstrijsko vlado vprašal, zakaj da vojno svojo zbira in prevažuje semtertje? Reč se mu je neki prav prijazno in pomirljivo pojasnila. Nasproti pa razodevajo mohamedanski prebivalci in vojak v Bosni silno sovraštvo do Avstrije, in glasno preté, da bodo vdarili čez mejo hrvatsko ter pestili Slovane in se še le ustavili v Budapešti kot osvoboditelji Madjarov. Od ondod bodo drli proti Pragi ter tudi tam podušili Slovane. Na vsaki način, šaljivo pristavlja „Reform“, naj bi prišli tudi na Dunaj, da se poklonijo „N. fr. Presse.“ Menda so tem ljudem že možgani zavreli. Z Miriditi so se Turki že pomirili, s Črnogorci pa ne. Poslanca Črnogorska na vsak način zahtevata trdnjavo Nikšiče in ladišče Špuž, Turčija pa se temu odločno ustavlja, češ, da Nikšiči so ji potrebni,

ker bi siser ne mogli ukrotiti Bosne in Hercegovine, če bi se tam zopet vnel vstanek; da bi se pa Črnogorcem izročil Špuž, tega bi Avstrija in Italija ne pripustile, ker bi bilo to ladišče potem le po imenu črnogorsko, v istini pa rusko. Pri tolikem navskrižju ni tedaj verjetno, da bi se med omenjenima državama sklenil mir, in turška vojna v Hercegovini je že dobila povelje zbrati se v južnih krajih, da se bode precej nastavila ob meji črnogorski, če bode treba. Črnogorci gotovo tje v en dan ne delajo, ampak imajo trdno zaslombo na Rusiji, ktera pa zadnje besede še ni spregovorila in je menda tudi ne bo, dokler se general Ignatijev ne povrne v Petrograd. Ruski poročnik skuša velike vlade pripraviti, da bi podpisale neki protokol glede prememb, ki naj jih Turčija v deželah svojih izvrši. Nemčija in Francija ste pripravljene ta protokol podpisati, tudi Avstrija se tega menda ne bode branila, in pride Ignatijev te dni na Dunaj, samo Anglija se nekoliko obotavlja. Vlade bi se ne zavezovale skupno posredovati v Turčiji, če bi njihovim željam ne vstregla, ampak bi to reč pustile Rusiji, ki je vojno svojo že zbrala. Če ti nasveti Rusije vsled trmoglavosti angleške ostanejo brez vspeha, pričela bi se med Rusijo in Turčijo vojska, za katero bi bila tudi prvoten vzrok vojske turško-srbske, ker ni hotela pritrditi berlinski spomenici. Pa naj vlada angleška sklene kar hoče, narod in parlament angleški ji ne bosta pritrdila, da bi za Turčijo pričela vojsko. Gladstone je nedavno zopet objavil neko brošuro, v kateri hudo obsojuje Turčijo.

Izvirni dopisi.

Iz Črnomlja, 14. marca. (Nekaj o naših šolskih razmerah.) Naš okrajni šolski svet je v soglasju s krajnim šolskim svetom sklenil, da se ima pri nas ustanoviti posebna dekliška šola. Take šole so gotovo velika dobrota, kjer se nahajajo, vendar je treba, preden se ustanove, ozir jemati na razne okolščine, zlasti na večjo ali manjšo potrebo kakor tudi na stroške, ki jih prizadevajo občinam, da bi morda stroški ne bili v slabi primeri s koristjo take šole. Gledé vseh teh okolščin so pa naše kmečke občine drugačnih misli, kakor okrajni in krajni šolski svet črnodeljski, ter so slavnemu deželnemu šolskemu svetu nedavno poslale to-le prošnjo:

Visoki c. k. deželni šolski svet!

Slavni c. k. okrajni šolski svet v Črnomlju z ozirom na neki prejšnji sklep tamošnjega krajnega šolskega sveta, kteremu so pa trije gospodje nasprotovali, že dela priprave, da bi se deška šola ločila od dekliške. V ta namen je za 280 gld. letne plače za 10 let že v našem vzel neko sobano v črnodeljskem gradu ter se je zavezal šolske klopi in druge potrebne reči za 900 gld. omisliti; kurjava pa bi vsako leto stala okoli 100 gld. Nova dekliška šola bi imela dve učiteljici. Dasi radi pritrdimo: da je vse to v smislu §. 4 postave od 29. aprila 1873, vendar taka dekliška šola za nas kmete in za naša dekleta nima nobenega pomena (Zweck), ker nikakor ne moremo želeti, da naj se naše kmečke hčere uče mrežice in nogovice plesti, štikati, vezti in druge umetna ženska dela izvrševati, ker so take reči kmečkemu stanu na kvar. Otroci v nežni mla dosti se namreč najprej učé od matere svoje; čem mehkužnejše pa so matere, tem mehkužnejši so tudi otroci; kmet pa potrebuje čvrstih in vtrjenih ljudi.

Če se bodo napravile vaše šole v Dob-

liču ali Maverlu, kakor se namerava, je za zdaj gori omenjeni sklep nepotreben. Sčasoma in z ozirom na §. 5 omenjene postave bomo mi ali naši potomci skušali ločiti šolo po spolih, za zdaj pa se mi vtrjeni kmetje nežnejšim Črnodeljancem ne moremo primerjati, kakor se sploh vasi v nobenem oziru ne morejo meriti z mesti. Najnovejša šolske postave so tedaj pač primerne za mesta, ne pa tolikanj za deželo, ker za kmečke otroke zadostuje, če obiskujejo 4 razredno šolo in se brati in pisati nauče, da znajo potrebna pisma lastnorčno podpisati in jim iz nevednosti ali hudobije ne oporekati. Ravno take razmere veljajo za vojaštvo; zlasti nepotrebna je telovadba, ktere se kmet dovolj uči pri kmetovanju izvzemši nekatere ročnosti, kterih se pa tudi kmalo navadi.

Gledé vsega, kar se namerava in želi, kar je dobro in lepo itd. se nam nehote vsiluje vprašanje, kdo bo vse to vzdrževal?

Vemo, s kolikimi težavami se je pri sedanjih razmerah bojevati državi, in da njena prva skrb mora biti ta, da se dohodki in stroški zenačijo in kakor hitro mogoče odvrnejo slabi nasledki, ki jih slabe denarne razmere prizadevajo; vemo tudi, da ta naloga je najvažnejša pa tudi najtežja in da so državljanom, če jo hočejo rešiti, neobhodno potrebne velike žrtve. Prav enake razmere se nahajajo tudi pri občinah sploh in zlasti pri okrajih, ki so v šolo črnodeljsko vsolani. Naš okraj je silno reven, in kakor je sploh znano, najrevnejši v deželi. Davke, ki so vsled vednih novih priklad čedalje večji, že komaj plačujemo; prav malo posestnikov ima za obdelovanje svojih zemljiš potrebno živino; slabe letine, škoda po vremenu in dragina nas že zdavnej hudo tarejo, vendar je sleherni izmed nas pripravljen po svoji moči za šolstvo potrebne reči žrtvovati, če je le prepričan, da vsled tega ne pride ob hišo, zemljiše. Toda imamo državne davke, srenjske davke, stroške za duhovščino in cerkve, stroške za šolo in zopet stroške pa stroške, ki nas spravljajo na boben, in vsled kterih se množi siromaštvo namesto ljudskega blagostanja.

Podpisani srenjski zastopniki se bojimo tudi svojih volilcev, če se srenjske priklade za nove reči in podvzetja pomnože, ne da bi bile v to privolile tri četrtinke volilcev, kakor velevali §. 77 občinske postave od 17. febr. 1866.

Dasi bi imeli še mnogo potožiti o svojem siromaštvu in revščini, hočemo vendar v polnem zaupanju do visokega c. k. deželnega sveta, kteremu je blagor dežele kranjske in zlasti okraja črnodeljskega pri srcu, molčati in si dovolimo le prespoštljivo prošnjo izreči: Visoki c. k. deželni šolski svet naj blagovoljno ukaže, da se ločitev mešane šole po obeh spolih ustavi, in da se tudi zidanje oziroma poprava posebne dekliške šole za zdaj še ne prične in tedaj tudi ne dovrši.“

Če je res, da se je Doblički občini že lansko leto dovolila javna šola, česar ne dvomimo, razdelitev črnodeljske šole res še ni tako silno potrebna, ker bi 200 do 300 otrok iz mnogoljudne občine Dobličke-Maverl iz šole črnodeljske odpadle k doblički šoli, kamor bi tudi bližnje vasi iz občine Telčvrh otroke svoje pošiljale. Potrebne so res šole, a tako hitro in naglo ločevati jih po spolu, z raznimi stroški preobloženemu ljudstvu ni na korist. Tudi se nam ne zdi primerno nove šole ustanovljati sedaj, ko še za obstoječe nimamo dovolj učilnih moči, dasi učitelji sami še ne morejo biti preobloženi, ker imajo časa dovolj, da opravljajo raznotere posle. Naš g. Jeršino-

vic na pr. poleg šole in okrajnega nadzorništva opravlja še oskrbništvu tukajšnje grajščine in je tudi glavni faktor našega župana. Če hoče kak učitelj svojo dolžnost natančno in vestno spolnovati, se z drugimi posli ne more in ne sme dosti vkrvarjati, in se mora za poklic svoj, ki je lep pa težek, marljivo pripravljati tudi doma. To je bil menda glavni vzrok, da so se določili §§. 41. 43. 44. — 46. postave od 29. aprila 1873, na ktere bi se morali vedno czirati vsaj tisti, ki so take določbe zahtevali.

Domače novice.

V Ljubljani, 17. marca.

(*Valvazorjeve kronike*) prišel je ravnokar na svetlo 6. snopič, ki obsega IV.—VII. poglavje I. bukev, v katerih učeni pisatelj razpravlja korenino in začetek imena Krajna-Krain. Tudi se v tem snopiču nahaja 7 podob galiskih vojakov in ajdovskih malikov, ki so po izvirnih, kar je najbolj mogoče, natančno posnete, kar je nov dokaz, s koliko marljivostjo si gg. izdajatelji prizadevajo, da naročniki v roke dobe lepo, okusno in slavnega pisatelja vsestransko vredno delo. Cena vsakemu snopiču ostane vedno enaka namreč 50 kr. brez ozira na to, se li v njem več ali manj podob nahaja.

(*Porotniki*) za prihodnjo porotno dobo so: Šapla Anton, pos. iz Šturije; Kavčič Jernej, pos. iz Medvodi; Prašnikar Alojzij, posest. iz Mekin; Mayer Emerih, kupec iz Ljubljane; Dekleva Alojzij, pos. iz Postojne; Kovač Fr., kupec iz Loža; Omersa Fr., kupec iz Kranja; grof Bolza Julij, c. kr. stotnik iz Ljubljane; Urbanc Anton, pos. iz Zadrage; Rajakovič Fr., hraniln. vradnik iz Ljubljane; Strel Viljelm, pos. iz Ljubljane; Fischer V. F. in Jamšek Janez, kupca iz Ljubljane; baron Zois Alfons, pos. iz Želeč; Matijan Jakop, pek iz Ljubljane; baron Lazarini Kajetan, c. k. obrist in pos. iz Mlina; Olifčič Fr., pos. iz Berda; Kapš Jak., zlatar iz Ljubljane; Hrovat Janez, pos. iz Ljubljane; Košir Fortunat, kmetovalec iz Podjelše; Bürger Leopold, kupec iz Ljubljane; Bulovec Janez, kupec iz Radolice; Draxler Matej, župan iz Kopašce; Ložar Janez, župan iz Terzina; Dimnik Janez, pos. iz Ljubljane; Germovnik Janez, pos. iz Vodice; Juh Fr., pos. iz Litije; Kunstel Fr., gostilničar iz Radolice; Aubel Anton, hiš. pos. iz Ljubljane; Krašovic Jurij, pos. iz Nove vasi; Meden Jurij, pos. iz Begunj; Verhovec Janez, hiš. pos. iz Ljubljane; Vernik Tomaž, hiš. pos. iz Ljubljane; Preželj Fr., pos. iz Srednje vasi; Dimnik Fr., pos. iz Spodnje Šiške; Zweier Jurij, pos. iz Preske. Namestniki pa so: Kobilca Jakob, Pardubsky Fr., Slapničar Janez, Dolenc Jožef, Prohinar Janez, Alfarei Jan., Reichmann Jožef, Žitnik Jernej, vsi iz Ljubljane.

(*Iz seje dežel. odbora 10. dne t. m.*) Na dopis deželne vlade, da je presvitli cesar za stradajoče Notranjce iz lastne denarnice 3000 gld. podaril, se je c. k. dežel. predsedstvo naprosilo, da izreče Njegovemu veličanstvu najponižnejo zahvalo deželnega odbora za to preblago pomoč. — Za uda v c. kr. deželni zdravstveni svet je deželni odbor imenoval bolnišničnega vodjo profesorja dr. A. Valenta in pa primarija deželne bolnišnice dr. K. Bleiweisa za triletno dobo od 1877. do 1879. leta. C. kr. ministerstvo je v ta svet izvolilo dr. viteza Stöckl-na, dr. Schifferja, dr. Fuxa, dr. Eiseln in dr. Kessbacherja. — Prevdarjal in sklenil se je načrt postave zaradi vpeljanja cestnine na Reški cesti v Postojnsko-Senožekskem okraju. — Na dotični dopis deželnega

šolskega sveta je deželni odbor pritrdil sklepu pomnoženega krajnega šolskega sveta v Šentjerneju, da se uči nemški jezik v 2. in 3. razredu ljudske šole v Šentjerneju kot prostovoljni predmet. — Zarad naprave odgonske postaje v Šentpetru na Reški železnici se je deželni vladi pritrjilno odgovorilo. „Nov.“

(*Za kandidate*) v II. volilnem razredu izbrala si je nemčurska stranka dosedanje odbornike: Kaltenege, Lašan, Čuber in Bürger; za I. razred pa so bili odbrani: Dreco, dr. Schaffer, Dežman in Lasnik.

(*„Turški list“*) njerga, da se hočejo tudi kat. kranjski spominjati petdesetletnice papeževe ter jim pri tej priliki pokloniti za nje nabrane darove. Opominjaje na revščino na Notranjskem, katero so zapazili celo na najvišjem mestu (cesar so namreč za siromake notranjske nedavno iz lastnega premoženja darovali 3000 gld.), potuhnjeno vpraša, bi li ne bilo bolje, da bi se to, kar se je namenilo sv. očetu in se bo potrosilo za romanjo v Rim, podarilo siromakom na Notranjskem? Če bi hoteli „Tagblatu“ ugovarjati, bi ga lahko vprašali, koliko da je daroval za sv. očeta, ker ve, da ti darovi so jako veliki? Lahko bi ga opomnili, da ravno tisti, ki se spominjajo sv. očeta, svoje radodarne roke odpró, kadarkoli je treba komu prihiteti na pomoč, a ker nas skušnja uči, da ni varno „turškemu listu“ ugovarjati, hočemo namesto odgovora opomniti nekega dogodka iz življenja Zveličarjevega. Ko je naš sveti odrešenik malo dni pred svojo smrtjo pri Lazaru obedoval, vzela je Marija libro dragocenega dišečega olja ter je z njim mazila Jezusove nogi in ji obrisala s svojimi lasmi. Prijeten duh olja pa se je razširjal po celem hiši. Eden izmed njegovih učencev. Judež Iškarjot, njegov poznejši izdajalec pa je rekel: Zakaj se to mazilo ni raje prodalo za 300 denarjev, ki bi se bili razdelili med uboge? Tega pa ni rekel, pristavlja evangelij, ker so mi bili reveži tolikanj pri srcu, ampak ker je bil tat, ter je mošnje imel in je spodmikal, kar se je v njej hranilo. (Ev. sv. Jan. 12, 2.—6.) Dogodek je jasen dovolj in ne potrebuje še posebnega razlaganja.

Razne reči.

— Dr. Kočevkar v Celju je od Vranskega trga imenovan za častnega srenjčana; isto čast mu namerava skazati tudi njegov rojstni trg — Središče!

— Vojaških novincev mora slovenski Štajer letos dati 1522; Maribor 23, mariborski in št. lenarški okraj 255, Celje in Laško 183, Kozje 76, Vransko 52, Konjice 89, Šmarje 65, Gornjigrad 65, Šoštanj 43, Rogatec 43, Brežice-Sevnica 111, Slov. Bistrica 68, Slov. Gradec in Mahrenberg 100, Ptuj 174, Ormuž 69, Ljutomer in G. Radgona 100. „Gosp.“

— Konjsko meso so začeli kakor piše „Gosp.“ v Mariboru prodajati in uživati. Prvi tukajšnji konjski mesar je g. Peter Kriegseis, ter ima svojo mesnico pri sv. Magdaleni v Franc-Joževi ulici št. 21. Zdrave debele konje dobro plačuje.

— Zgodovina po šolah. Med Slovaki slovi učeni Fr. V. Sasinek, kateri je razun družih knjig spisal zgodovino nekdanjih narodov po deželah sedanje Ogerske in zgodovino o početku sedanje Ogerske ali o prihodu Madjarov in o njihovem naseljenju. V teh knjigah razkazuje zgodovino, ktera je res bila; da so na pr. Sloveni bivali ondod, v omiki že in v pravnem življenju, in kako so divji Madjari marsikaj razdejali, koliko slovanstva si prisvojili itd. Ali zdaj je omenjeni knjigi minister

Trefort prepovedal, češ, ne sme se učiti zgodovina, kakor je bila, marveč tako, kakor jo mi hočemo in je nam na slovo in na korist. To je „criterium historicae auctoritatis“! Mar se drugod ne godi tudi tako?

Eksekutivne dražbe.

17. marca. 3. Jan. Trost iz Podrage (3705 v Vipavi. 3. Jak. Klemenčič iz Sela (280 gld.) v Metliki. 3. Jur. Horvat iz Siroka (2012 gld.) v Metliki. 3. Karl grof Lanthieri iz Vipave (1250 gld.) ondi. 2. Ivan Demšar iz Loke (1157 gld.) ondi. 2. Jan. Čič iz vel. Berda (2400 gld.) v Senožečah. 2. Jan. Zalahar iz Bakovnik (2524 gld.) v Kamniku. 2. Marko Rogan iz gor. Lokvic (2637 gld.) v Metliki. 2. Jože Komar iz Razdrtega (1230 gld. v Senožečah. 2. Jak. Dolenc iz Čermelice (2960 gld.) v Senožečah.

20. marca. 3. Mih. Kupančič iz Gruče (1495 gld.) v Kostanjevici. 3. Jos. Maurič iz Mereč (1100 gld.) v Bistrici. 3. Jer. Udvanc iz Ostroge (1083 gld.) v Kostanjevici. 3. Fort. Kral iz Kroke (250 gld.) v Radolici. 3. Jos. Kuzma iz Šentjerneja (530 gld.) v Kostanjevici. 3. Jos. Šenkinč iz Šambij (1000 gld.) v Bistrici. 3. Jan. Pele v Bistrici, ondi. 3. Fr. Stermole z Brega (772 gld.) v Zatičini. 2. Mate Mušič iz Nasovič (5122 gld.) v Kamniku. 2. Mart. Nemančič iz Metlike (2070 gld.) ondi. 2. Jarnej Truden iz Podcerkev (1021 gld.) v Ložu.

21. marca. 3. Marjana Dežman iz Ježice (1622 gld.) v Ljubljani. 3. Fr. Palčar iz Šmarij (1000 gld.) v Ljubljani. 3. Jan. Zuglj iz Kervavčega verha (872 gld.) v Metliki. 2. Marjeta Kolar iz Senožeč (1200 gld.) ondi.

22. marca. 3. Jan. Nadrah z Višnje gore (1617 gld.) 3. Fr. Antončič z Brega (900 gld.) 3. Fr. Stermole z Brega (772 gld.) vse v Zatičini.

Štajerske: 16. marca Šalk v Polskavi 5600 gld., Jož. Grabaer v Reichenbergu 516 gld., Anton Potočnik 1460 gld. pri sv. Lenartu; 21. marca Jož. Lovec v Prenašu 13115 gld.; 22. marca Mat. Kranje v Podgradu 2186 gld.; 23. marca Rozalija Vihar 800 gld. v Janeškemvrhu, Marija Butolen 350 gld. v Siteču, Filip Kokol 1400 gld. pri sv. Barbari v Halozah.

Umrli so:

Od 13. do 14. marca: Val. Oblak, del., 54 l., za srčno napako. Jožef Stern, gostać, 60 l., za prehlajenjem. Jurij Pipan, mes. pom., 48 l., za pljučnico. Urša Kumel, mitarjeva vdova 58 l., za pljučnico. Karolina Stolofsky, fin. kom. h., 41 l., in Viktor Lauridon, c. k. višji častnik 7 lov. bat., 36 l., oba za jetiko.

Telegrafične denarne cene 16. marca.

Papirna renta 63.60 — Srebrna renta 68.10 — Zlata renta 75.45. — 1860letno državno posojilo 109.60 Bankine akcije 822 — Kreditne akcije 150.80 — London 123.90 — Srebro 112 — — Ces. kr. cekini 5.83 — 20-frankov 9.88.

Za sv. veliki teden

silno potrebna knjižica

Obrednik za cerkvenike

ali

natančen poduk

za vse

cerkvene služabnike

se dobiva v Ljubljani pri M. Gerberju, H. Ničmanu in J. Lerherju, v Celju pri J. Schmidtu, v Konjicah pri založniku č. g. Jerneju Vohu in dr. Vis. cenjeni škofijski listi: Ljubljanski, kakor lavantinski in krški so to knjižico p. n. duhovščini tako gorko priporočali, da naj bi je v nobenem žagradu ne manjkalo. Da si jo cerkveniki ložje kupijo, se je nizka cena še znižala. Mehkovezana velja samo 20 kr., trdo vezana 25 kr., prav lično v platno vezana pa 30 kr. — Kdor jo želi po pošti sprejeti, naj priloži 5 kr. za poštnino.

„Angeljska služba“ posebej se dobiva po 4 kr. (3)